

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΚΝΕ**

20 χρόνια ΙΑΕΝ

Στη γιορτή της 20ετίας του ΙΑΕΝ, που πραγματοποιήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2003 στο αμφιθέατρο του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, εκ μέρους της Επιτροπής του ΙΑΕΝ (Σπύρος Ασδραχάς, Γιάννης Γιαννουλόπουλος, Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης) ο Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης παρουσίασε τον απολογισμό του ΙΑΕΝ, ο διευθυντής του ΚΝΕ/ΕΙΕ Πασχάλης Κιτρομηλίδης μίλησε για το ΙΑΕΝ ως φιλοξενούμενο πρόγραμμα από το 1994 στο ΚΝΕ/ΕΙΕ, ενώ η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας (Πέτρος Ευθυμίου) και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς (Γιώργος Σακελλίων) χαιρέτισαν την εκδήλωση και παρουσίασαν τις προοπτικές συνέχισης και αξιοποίησης του έργου του ΙΑΕΝ. Ο Γιάννης Κόκκωνας παρουσίασε το CD-ROM του ΙΑΕΝ, που περιλαμβάνει την κωδικοποίηση του έργου του σε ελληνική και αγγλική γλώσσα και κυρίως 34 ψηφιοποιημένα βιβλία του (18.500 σελίδες) τα οποία γίνονται τώρα προστά για πολυδύναμες και πολλαπλές προσεγγίσεις και μέσω του διαδικτύου (www.iaen.gr)

Στο δεύτερο μέρος της εκδήλωσης ο Αλέξης Πολίτης, η Ελεωνόρα Σκουτέρη-Διδασκάλου και η Χριστίνα Κουλούρη προσέγγισαν και αποτίμησαν το έργο του ΙΑΕΝ, στο πλαίσιο της σύγχρονης έρευνας, για τις νεανικές οργανώσεις, τις νοοτροπίες και συμπεριφορές, την κοινωνική ενσωμάτωση και την ιστορία της εκπαίδευσης.

Τα κείμενα των εισηγήσεων δημοσιεύονται στο περιοδικό *Μνήμων*, 25(2003).

Έρευνες ΙΑΕΝ 2002

Παραδόθηκαν τα κείμενα των 5 ερευνών (αρ. 87-91) του ΙΑΕΝ.

Έρευνες 2003

Ύστερα από την κοινοποίηση πρόσκλησης της Επιτροπής ΙΑΕΝ υποβλήθηκαν 14 ερευνητικές προτάσεις οι οποίες θα αξιολογηθούν από την Επιτροπή, και τον Φεβρουάριο 2004 θα ανατεθούν 6 νέες έρευνες (αρ. 92-97). Σοφία Πέττα: *Νέες μορφές θρησκευτικότητας στη σύγχρονη Ελλάδα (1974-2003): οι διαδικασίες εξατομίκευσης και οι θρησκευτικές αναζητήσεις των νέων*. Κώσας Κατσάπης: *Κοινωνική ιστορία του rock and roll φαινομένου: 1955-1967*. Δέσποινα Καρακατσάνη: *Εκπαιδευτικές πρακτικές και σχολικά ήθη στο πρωτοβάθμιο σχολείο κατά την πρώτη μεταπολεμική περίοδο (1950-1975)*. Αθηνά Χατζηδημητρίου: *Παραστάσεις εκπαίδευσης νέων στην ατική αγγειογραφία κατά τους αρχαϊκούς και κλασικούς χρόνους*. Κωνσταντίνος Ταμπάκης: *Η εκπαίδευση των δασκάλων στις φυσικές επιστήμες την περίοδο 1830-1950*. Ζιζή Σαλίμπα: *Υπηρέτρια στην ελληνική πόλη (1834-1940)*.

Εκδόσεις 2004

Κώστας Λάππας, *Πανεπιστήμιο και φοιτητές στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα*, αρ. 39, 2003 (τυπώνεται και θα κυκλοφορήσει την Άνοιξη του 2004).

Προγραμματισμός εκδόσεων

Σύμφωνα με τον εγκριμένο από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς προϋπολογισμό του ΙΑΕΝ προγραμματίζονται για το 2004 πέντε βιβλία (αρ. 40-44), τα οποία θα επιλεγούν από την Επιτροπή ΙΑΕΝ, σε συνεργασία με τους συγγραφείς είκοσι μελετών, που προέρχονται από αντίστοιχες έρευνες του ΙΑΕΝ και η έκδοσή τους εκκρεμεί.

Τριαντάφυλλος Ε.. Σκλαβενίτης

1^η Συνάντηση του ευρω-μεσογειακού δικτύου

των Ευρωπαϊκών Ερευνητικών Κέντρων (REMSH)

Μεσογειακοί γρίφοι: διεπιστημονικές προσεγγίσεις για έρευνα στις κοινωνικές επιστήμες (Βερολίνο, 14-16 Νοεμβρίου 2003)

Το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του ΕΙΕ συμμετέχει σε ένα ευρωπαϊκό δίκτυο Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων που σκοπό έχει να συντονίσει δράσεις των κοινωνικών επιστημών γύρω από το επίκαιρο και αρκετά φλέγον θέμα της Ευρω-Μεσογείου. Είναι προφανές το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι ο χρηματοδότης του προγράμματος, για τη διεύρυνση του προβληματισμού γύρω από την έννοια ευρω-μεσογειακού χώρου. Η ανάγκη προσδιορισμού νέων διεθνών σχέσεων με τους γείτονες της Ευρώπης στη μετα-αποικιοκρατική εποχή επιβάλλει την προσφυγή, στο θεωρητικό πλαίσιο που παρέχουν οι κοινωνικές επιστήμες, για μια καλύτερη κατανόηση και υποδοχή της Μεσογείου μέσα από τη μελέτη συγκλίσεων και αποκλίσεων. Το πρόγραμμα, συντονιστής του οποίου είναι η Maison Méditerranéenne des Sciences de l'Homme του Aix-en-Provence περιλαμβάνει μια σειρά σεμιναρίων που θα διεξαχθούν στην έδρα των Ινστιτούτων και Ερευνητικών Κέντρων με στόχο τη διαμόρφωση ενός πλαισίου μελέτης για την Ευρω-Μεσόγειο.

Η πρώτη συνάντηση έγινε στο Freie Universität Berlin από τις 12 ως τις 14 Νοεμβρίου 2003. Αντικείμενο της συνάντησης ήταν η παρουσίαση της κατάστασης πραγμάτων στους τομείς των κοινωνικών επιστημών και η διαμόρφωση κοινών μεθόδων και εργαλείων συγκριτικής ανάλυσης του ευρω-μεσογειακού χώρου. Συμμετείχαν εικοσιπέντε επιστήμονες, ιστορικοί, γεωγράφοι, ανθρωπολόγοι, πολιτικοί επιστήμονες, γλωσσολόγοι και κοινωνιολόγοι και προχώρησαν σε μια επισκόπηση της έρευνας για τη Μεσόγειο όπως αυτή έχει προσδιοριστεί στους επιμέρους τομείς των κοινωνικών επιστημών.

Ενδιαφέρουσες παρουσιάσεις έγιναν από τον ιστορικό, Ρ. Horden, συγγραφέα του βιβλίου, *The Corrupting Sea* (2000), τον ανθρωπολόγο D. Albera, συγγραφέα και επιμε-

λητή του συλλογικού τόμου *L'Anthropologie de la Méditerranée* (έκδοση της MMSH-Aix) και από τον γεωγράφο, R. King, καθ. του Πανεπιστημίου του Sussex. Αν ο Horden επιμένει στην πυκνότητα των ενδο-μεσογειακών ανταλλαγών σε βάρος των εξω-μεσογειακών, ο Albera διαπιστώνει τη μερική απουσία της Μεσογείου από τις ανθρωπολογικές μελέτες της δεκαετίας του 1970 σε όφελος μιας ανθρωπολογίας της Ευρώπης ή της Μ. Ανατολής. Ο King θα τιτλοφορούσε την ανακοίνωσή του "Για την Φτώχεια της Γεωγραφίας σχετικά με τη Μεσόγειο" και η πρώτη μέρα κατέληξε στην ανάγκη μελέτης του προβλήματος της διαφοράς και της ενότητας στο μεσογειακό χώρο. Ο χώρος της πολιτικής επιστήμης έχει διαπιστώσει την ανάγκη έντασης των μελετών για την "πολιτική από τα κάτω" αλλά και της μεθοδολογικής και θεωρητικής εργασίας με την οποία τα ευρωπαϊκά Ινστιτούτα προσεγγίζουν τον ευρω-μεσογειακό χώρο, επιμένοντας στην αξία των συγκριτικών παραδειγμάτων εντός και εκτός της "περιοχής". Τέλος η Χριστίνα Αγριαντώνη εντόπισε την ακνή μεσογειακή οπτική που διαφαίνεται στα σύγχρονα ιστοριογραφικά έργα, ενώ αντίθετα η ελληνική ιστοριογραφία του 19ου αι. επικεντρώθηκε στο ζήτημα της συνέχειας, προκρίνοντας ως πλαίσιο εγγραφής των προβληματισμών της τη βυζαντινή και οθωμανική συνάφεια.

Σημαντικές παρεμβάσεις και συζητήσεις έγιναν γύρω από τα επίκαιρα θέματα της παγκοσμιοποίησης και της σχέσης της με την οικονομική ανάπτυξη, την ομοιογένεια και τη δυτικοποίηση καθώς και της σχέσης της θρησκείας με την πολιτική. Η τελευταία μέ-

πα ήταν αφιερωμένη στα λιμάνια και τον κοσμοπολιτισμό. Ο Paul Saint-Cassia μίλησε για το παράδειγμα της Ελλάδας και της Ιταλίας μέσα από την προσπάθεια των εθνικών κρατών να αφομοιώσουν την περιφέρεια. Η Ευρυδίκη Σιφναίου μίλησε για τον κοσμοπολιτισμό ως στοιχείο της ελληνικής εμπορικής διασποράς και η Ουρανία Πολυκανδριώτη για τις Λογοτεχνικές Πόλεις-λιμάνια της Ανατολικής Μεσογείου.

Στο δίκτυο παίρνουν μέρος τα Πανεπιστήμια της Γένοβας, της Βενετίας, του Tuebingen, του Βερολίνου, του Λονδίνου, του Durham, του Αλικάντε, του Nijmegen, η MMSH του Aix-en-Provence, το IDEMEC του Aix, το MOM της Λυών, καθώς και η Maison d'Archéologie et d'Ethnologie René Ginouvès της Nanterre. Παραδοτέα έργα του προγράμματος θα είναι ειδικές εκδόσεις καθώς και δίγλωσσος δικτυακός τόπος.

Ευρυδίκη Σιφναίου

Πρόγραμμα: Ιστορία των Επιχειρήσεων- Βιομηχανική Αρχαιολογία

1952- 2002. 50 χρόνια Αστικά Λεωφορεία σε κάθε γειτονιά, Αθήνα 2002, σελ.189

Υπεύθυνη έργου: Μαρία-Χριστίνα Χατζηϊωάννου

Σχεδιασμός, αξιολόγηση και συγκέντρωση υλικού σχετικού με την Ιστορία των Λεωφορείων της Αθήνας κατά το διάστημα 1950-2000, με ανάθεση από την Εταιρεία Θερμικών Λεωφορείων (ΕΘΕΛ ΑΕ). Το υλικό (αποδελτιώσεις, φωτογραφικό υλικό, κείμενα) παραδόθηκε στην ίδια την εταιρεία και μέρος από αυτό χρησίμευσε στη δημιουργία επετειακού λευκώματος.

Ομάδα εργασίας: Μαρία Δημητριάδη, οικονομολόγος (Οικονομικό Πανεπιστήμιο της Αθήνας), Χρίστος Κωτσάκος, αρχαιολόγος (Ιόνιο Πανεπιστήμιο).

Το 2002 η Εταιρεία Θερμικών Λεωφορείων (ΕΘΕΛ ΑΕ), η οποία συστήθηκε το 1994, αποφάσισε να παρουσιάσει τη μεταπολεμική ιστορική πορεία των αστικών λεωφορείων στην Αθήνα. Στόχος ήταν η δημιουργία του πρώτου επιστημονικού αφιερώματος στο αστικό λεωφορείο. Η εταιρεία απευθύνθηκε σε ένα θεσμικό φορέα της ιστορικής έρευνας, το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, που ανέλαβε τον επιστημονικό σχεδιασμό του λευκώματος. Τρία κείμενα από διαφορετικές οπτικές γωνίες, του συγκοινωνιολόγου Ι. Μ. Φραντζεσκάκη, ομότιμου καθηγητή (ΕΜΠ), της φιλόλογου καθηγήτριας Ερασμίας Σταυροπούλου, (Φιλοσοφική σχολή - Πανεπιστήμιο Αθηνών), της ιστορικού Μαρίας-Χριστίνας Χατζηϊωάννου, διευθύντριας ερευνών (ΙΝΕ/ΕΙΕ) προσεγγίζουν την παρουσία του λεωφορείου στη ζωή της Αθήνας από τα μεταπολεμικά χρόνια έως τις μέρες μας. Το χρονολόγιο της τελευταίας πεντηκονταετίας του 20ού αιώνα φωτίζει τα πολιτικά γεγονότα και τα κύρια νομοθετήματα που αφορούν τα αστικά λεωφορεία. Τέλος, το φωτογραφικό υλικό έρχεται να καταθέσει μια σύνθετη μαρτυρία συνυφασμένη με την εξέλιξη των οχημάτων, αλλά και του πολεοδομικού τοπίου της Αθήνας που άλλαξε σιγά-σιγά μαζί με τα ίδια τα λεωφορεία.

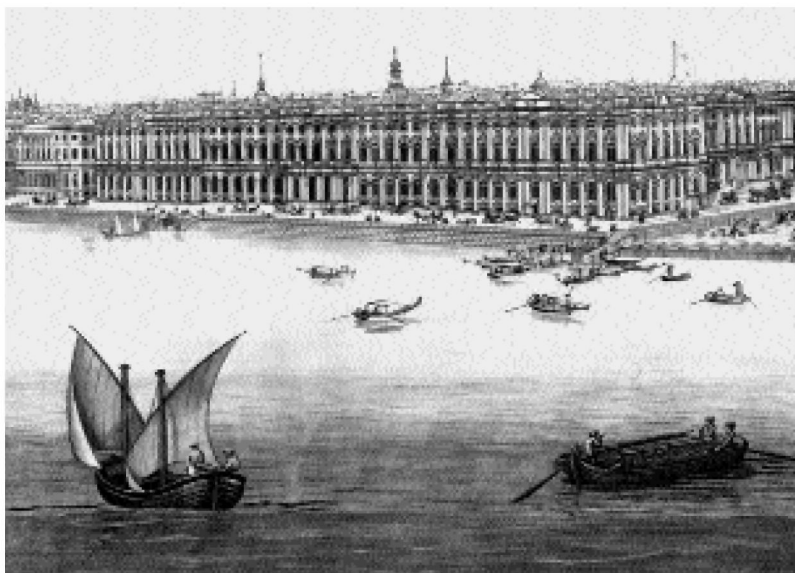
Το επετειακό λεύκωμα της Εταιρείας Θερμικών Λεωφορείων προσφέρει πλούσιο και πρωτότυπο φωτογραφικό υλικό, καθώς και μια πρώτη διεπιστημονική προσέγγιση με άξονα τη μεταπολεμική ιστορία των αστικών λεωφορείων στην Αθήνα. Τόσο το θεσμικό, όσο και το ιδιοκτησιακό καθεστώς των λεωφορείων ακολούθησε μια πολυκύματη πορεία στο ελληνικό κράτος. Το λεωφορείο, από την αρχή της εμφάνισής του στους ελληνικούς δρόμους έγινε αφορμή ποικίλων κοινωνικών και πολιτικών συγκρούσεων. Έτσι η ιδιωτική και κατόπιν η κρατική διαχείριση ενός κοινωφελούς αγαθού, όπως οι δημόσιες μεταφορές, αποδεικνύεται ένα ενδιαφέρον πεδίο συνάντησης της κοινωνικής, οικονομικής, καθώς και της πολιτικής ιστορίας της μεταπολεμικής Ελλάδας.

Μαρία-Χριστίνα Χατζηϊωάννου

Πρόγραμμα: Θεσμοί και Ιδεολογία στη νεοελληνική κοινωνία, 15ος – 19ος αι.
Ερευνητική αποστολή σε Βιβλιοθήκες της Αγίας Πετρούπολης
(Οκτώβριο 2003)

Τον Οκτώβριο του 2003 το Πρόγραμμα "Θεσμοί και Ιδεολογία στη νεοελληνική κοινωνία, 15ος – 19ος αι." οργάνωσε μια ερευνητική αποστολή σε Βιβλιοθήκες που βρίσκονται στην Αγία Πετρούπολη, προκειμένου να εντοπιστεί ιστορικό υλικό που ενδιαφέρει το Πρόγραμμα. Αφορμή για την αποστολή στάθηκε μια πρόσκληση από το Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Αγίας Πετρούπολης για μια σειρά μαθημάτων. Στην αποστολή έλαβαν μέρος και τα τρία βασικά μέλη του Προγράμματος: Δημήτρης Γ. Αποστολόπουλος, Παναγιώτης Μιχαηλάρης, Μάχη Παϊζη-Αποστολοπούλου. Στο διάστημα των τριών εβδομάδων που είχαμε στη διάθεσή μας, ερευνήθηκε το Τμήμα χειρογράφων της Ρωσικής Εθνικής Βιβλιοθήκης που εδρεύει στην Αγία Πετρούπολη και το αντίστοιχο Τμήμα της Ακαδημίας Επιστημών.

Στο πρώτο σώζεται ένας σεβαστός αριθμός ελληνικών χειρογράφων, μεταξύ των οποίων και νομικά, που αποτελούν καταρχήν υλικό που ενδιαφέρει το Πρόγραμμά μας, ενώ ανάλογα είναι και τα στοιχεία που προέκυψαν από τις έρευνες στην δεύτερη Βιβλιοθήκη. Η διαφορά συνίσταται στο γεγονός ότι, ενώ για το Τμήμα χειρογράφων της Ακαδημίας Επιστημών έχουμε δημοσιευμένο Κατάλογο των ελληνικών χειρογράφων που περιέχει, για το Τμήμα χειρογράφων της Ρωσικής Εθνικής Βιβλιοθήκης πολύτιμος αλλά ανέκδοτος παραμένει ο Κατάλογος που άρχισε να συντάσσει ο Αθανάσιος Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, όταν ήταν επικεφαλής του Τμήματος αυτού. Το έργο του, που δεν το ολοκλήρωσε, παραμένει στο Τμήμα και έχει την χαρακτηριστική επιγραφή "Notes pour servir à la rédaction d'un Catalogue détaillé des manuscrits grecs de la Bibliothèque Impériale Publique à St Pétersbourg". Βέβαια από την εποχή του Κεραμέα ο αριθμός των ελληνικών χειρογράφων έχει αυξηθεί σημαντικά, καθώς μεταξύ άλλων έχουν συμπεριληφθεί και χειρόγραφα της προσωπικής του βιβλιοθήκης, με αποτέλεσμα ο αριθμός να ξεπερνά σήμερα τα χίλια.

Τα ευρήματα πάντως από την πρώτη αυτή αποστολή είναι εντυπωσιακά, καθώς και στα δύο Τμήματα περιέχεται πολύτιμο υλικό, που μικροφωτογραφήθηκε και θα αξιοποιηθεί στο πλαίσιο του Προγράμματος. Ο πλούτος και η σημασία πάντως του σωζόμενου στην πόλη αυτή υλικού επιβάλλει να προγραμματίσουμε και να πραγματοποιήσουμε και άλλες αποστολές.

Δ. Γ. Αποστολόπουλος

Ερευνητικά και Εφαρμοσμένα έργα για τη Μάνη, 2003

Επιστημονικός υπεύθυνος: Γιάννης Σαΐτας

● πως έχει ανακοινωθεί σε προηγούμενα τεύχη του Ενημερωτικού Δελτίου (βλ. τχ. 22, σ. 14-17, τχ. 24, σ. 23-25, τχ. 26 σ. 43-46 και τχ. 27 σελ. 29-32), στο Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών πραγματοποιούνται ορισμένα ερευνητικά και εφαρμοσμένα έργα που αφορούν στη Μάνη, με επιστημονικό υπεύθυνο και συντονιστή τον Γιάννη Σαΐτα και συνεργάτη την Κορνηλία Ζαρκιά.

Η πρόοδος των έργων αυτών στο έτος 2003 υπήρξε η ακόλουθη:

Ι. Μάνη. Πολιτιστικό Οδοιπορικό

Στο Ιστορικό - Εθνολογικό Μουσείο Μάνης (Πύργος Κρανάης Γυθείου) συνεχίστηκε για δέκατο κατά σειρά χρόνο η λειτουργία της έκθεσης "Περιηγητές στη Μάνη, 15ος -19ος αι", που διοργάνωσε το ΚΝΕ και εγκαινιάστηκε τον Ιούλιο 1993.

Τον Απρίλιο 2003 ο υπογράφων από κοινού με τον αρμόδιο για τον Πύργο Τζα-

νετάκη κ. Χ. Πισκοπάνη απέγραψαν το υλικό της έκθεσης που ανήκει στο ΕΙΕ/ΚΝΕ, ενόψει της πιθανής παραχώρησης του Πύργου σε άλλον φορέα. Στη συνέχεια υπήρξε συνεργασία με τα Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε. σχετικά με τη διερεύνηση της μελλοντικής χρήσης του κτιρίου και τη διοργάνωση νέας έκθεσης, πιθανώς σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη Γυθείου, Οιτύλου και πάσης Μαΐνης.

Τον Μάιο έγινε κινηματογράφηση της έκθεσης από συνεργείο με επικεφαλής τον σκηνοθέτη κ. Άγγελο Κοβότσο.

2. Πηγές Ιστορίας της Μάνης

Το έργο, το οποίο ξεκίνησε τον Ιούλιο 1994, συνεχίστηκε με ειδικότερο αντικείμενο για το 2002-2003 την τεκμηρίωση του οικιστικού και κοινωνικού σχηματισμού της ευρύτερης περιοχής Αρεόπολης - Λιμένι, όπου βρίσκεται σε εξέλιξη το εφαρμοσμένο έργο για τη δημιουργία του Μουσείου και του Κέντρου Μελέτης και Προβολής Μάνης.

Η έρευνα περιέλαβε λεπτομερή τεκμηρίωση των γενεαλογικών στοιχείων για τους κλάδους του γένους των Μαυρομιχαλαίων, τόσο με αρχαιακές έρευνες (Γ.Α.Κ., Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, Ε.Λ.Ι.Α., Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, υποθηκοφυλακεία, ιδιωτικές συλλογές) όσο και με συστηματικές συνεντεύξεις με απογόνους. Ειδικότερο πεδίο της έρευνας αποτέλεσε η μεταβίβαση των ακινήτων ιδιοκτησιακών στοιχείων. Καταγράφηκαν, ταξινομήθηκαν, αποδελτιώθηκαν και αξιολογήθηκαν περίπου 500 έγγραφα από όλες τις πηγές που αναφέρθηκαν. Συνεργάτες στην έρευνα και την ταξινόμηση ήταν ο ιστοριοδίφης κ Αρης Πουλημενάκος και η αρχαιολόγος κ. Ουρανία Καραγιάννη.

Συνεχίστηκε η συλλογή υλικού και η τεκμηρίωση για την ιστορία της ζωής του Πέτρου Καλονάρου (1894-1959), σημαντικού λόγιου και φωτογράφου από τη Νόμια της Μέσα Μάνης. Το υλικό αυτό έχει προγραμματιστεί να δημοσιοποιηθεί τόσο με την έκδοση φωτογραφικού λευκώματος όσο και με μία έκθεση φωτογραφιών (1920-1940) και λοιπών έργων του Πέτρου Καλονάρου. Το φωτογραφικό αρχείο του έχει ήδη παραδοθεί από τους απογόνους του στον Γ. Σαΐτα ενόψει της παραχώρησής του με τη μορφή χρησιδανείου στο Φωτογραφικό Τμήμα του Μουσείου Μπενάκη, το οποίο έχει αναλάβει και πραγματοποιεί ήδη τη συντήρηση και εκτύπωση των γυάλινων πλακών. Η καταλογγράφηση και αξιολόγηση του υλικού γίνεται από τον Γ. Σαΐτα. Ο σχεδιασμός του λευκώματος έγινε σε συνεργασία με το Φωτογραφικό Τμήμα του Μουσείου Μπενάκη. Το λεύκωμα πρόκειται να εκδοθεί από τον εκδοτικό Οίκο Μέλισσα μέσα στο 2004.

3. Πιλοτικό Πρόγραμμα Μάνης - Λιμένι Αρεόπολης

Το ερευνητικό και εφαρμοσμένο αυτό έργο ξεκίνησε το 1996 με επισπεύδοντα φορέα το Μουσείο Μπενάκη, σε συνεργασία με τις αρμόδιες κεντρικές υπηρεσίες (ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΠΟ, ΕΟΤ, ΚΝΕ/ΕΙΕ) καθώς και με την περιφερειακή διοίκηση (Γ. Γ. Περιφέρειας Πελοποννήσου) και τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης (Ν.Α. Λακωνίας, Δήμος Οιτύλου).

Στο Πρόγραμμα αυτό ως δράσεις έχουν περιληφθεί η αποκατάσταση του "παλατιού" των Μαυρομιχαλαίων και η Διαμόρφωσή του σε Μουσείο Μέσα Μάνης και Μαυρομιχαλαίων καθώς και η αποκατάσταση του Μοναστηριού της Παναγίας Ευρέτριας και η Διαμόρ-

φωσή του σε Κέντρο Μελέτης και Προβολής της Μάνης.

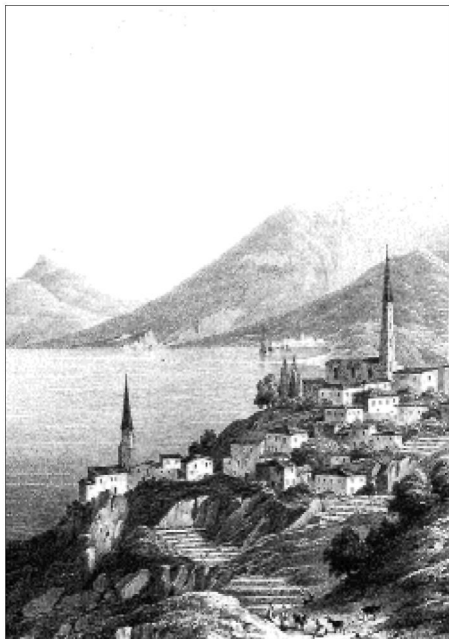
Στα πλαίσια αυτά επιδιώχθηκε η προώθηση της απόκτησης από το Δημόσιο 8,5 στρεμμάτων κοινόχρηστου χώρου πρασίνου γύρω από το "παλάτι" με βάση Προεδρικό Διάταγμα του Απριλίου 2001 (ΦΕΚ 278Δ/17-04-2001). Για την καταβολή των προβλεπόμενων αποζημιώσεων στους ιδιοκτήτες πραγματοποιήθηκαν συνεργασίες με τους αρμόδιους φορείς, δηλαδή το ΥΠΕΧΩΔΕ, το Ταμείο ΕΤΕΡΠΣ, τη Νομαρχία Λακωνίας και το Δήμο Οιτύλου.

Μετά την ολοκλήρωση των απαραίτητων επισκευών στο κτίριο "παλάτι" Μαυρομιχάλη με δαπάνες του Μουσείου Μπενάκη έγιναν προετοιμασίες για την εναρκτήρια εκδήλωση της λειτουργίας του. Εκπονήθηκε προμελέτη για την έκθεση "Μάνη, 1920-1940, με τον φακό του Πέτρου Καλονάρου" και διερευνήθηκε η δυνατότητα να πραγματοποιηθεί εκεί ένα συνέδριο για τα Ορλωφικά από το ΚΝΕ/ΕΙΕ.

Ωστόσο τα νομικά προβλήματα που προέκυψαν από τον Απρίλιο 2001 κ.ε., μετά την καταγγελία της σύμβασης μακροχρόνιας μίσθωσης από τον εκμισθωτή του Παλατιού στο Μουσείο Μπενάκη, δεν έκαναν δυνατή την πραγματοποίηση των δράσεων αυτών. Κινήθηκαν όμως οι διαδικασίες για τη δικαστική επίλυση του ζητήματος τόσο της μίσθωσης όσο και της κυριότητας του «παλατιού» καθώς και του παρακείμενου παλαιότερου ιστορικού διατηρητέου κτιρίου που ανήκε στον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη. Η αντιδικία για την κυριότητα των δύο αυτών κτιρίων εξελίσσεται μεταξύ κατιόντων του πρωτότοκου Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη και κατιόντων του Ιωάννη (Κασιή), τριτότοκου αδελφού του Πετρόμπεη.

Η αγωγή του εκμισθωτή συζητήθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών στις 18 Οκτωβρίου 2001 και η σχετική δικαστική απόφαση εκδόθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2002. Στις 19 Ιουλίου 2002 υποβλήθηκε από το Μουσείο Μπενάκη αίτηση αναστολής της εκτέλεσής της, η οποία συζητήθηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 2002 και έγινε δεκτή με απόφαση που εκδόθηκε στις 21 Οκτωβρίου 2002. Στις 14 Μαρτίου 2003 συζητήθηκε η έφεση στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών και δόθηκε αναβολή για τις 9 Ιανουαρίου 2004.

Στις διαδικασίες αυτές έγιναν πρόσθετες παρεμβάσεις υπέρ του Μουσείου Μπενάκη από την οικογένεια των κατιόντων του Πετρόμπεη, η οποία διεκδικεί τα υπόψη επίδικα ακίνητα. Οι διεκδικητικές αγωγές που υποβλήθηκαν στις 20 Ιανουαρίου 2003 στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών συζητήθηκαν στις 10 Ιουνίου 2003 και παραπέμφθηκαν για εκδίκαση στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Γυθείου.

Στις 26 Νοεμβρίου 2003 πραγματοποιήθηκε παρουσίαση του Πιλοτικού Προγράμματος Μάνης στο κεντρικό κτίριο του Μουσείου Μπενάκη.

4. Δράσεις προστασίας και ανάδειξης της Μάνης

Συνεχίστηκαν οι συνεργασίες με το ΥΠΕΧΩΔΕ για την οριοθέτηση του παραδοσιακού οικισμού του Λιμενιού. Η οριστική απόφαση για την οριοθέτηση εκκρεμεί μετά από παρατηρήσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η οριοθέτηση του οικισμού είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση της αντίστοιχης πολεοδομικής μελέτης, η οποία προβλέπεται να χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο ΕΤΕΡΠΣ.

Επελέγησαν και εντάχθηκαν στο Μέτρο 7.1 "Χωροταξία Πολεοδομία" του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Περιβάλλον" (Γ' ΚΠΣ) του ΥΠΕΧΩΔΕ οι ακόλουθες μελέτες, τα Τεχνικά Δελτία των οποίων είχαν συνταχθεί με συμμετοχή του υπογράφοντα και είχαν υποβληθεί στη Διαχειριστική Αρχή του ΥΠΕΧΩΔΕ τον Ιούνιο 2002:

Μελέτη Σχεδίου Χωρικής και Οικιστικής Ανάπτυξης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΑΑΠ) για το Δήμο Λεύκτρου, με προϋπολογισμό 320.000 €.

Μελέτη Σχεδίου Χωρικής και Οικιστικής Ανάπτυξης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΑΑΠ) για το Δήμο Οιτύλου, με προϋπολογισμό 543.000 €.

Επιπλέον επελέγησαν και εντάχθηκαν στο Μέτρο 7.2. "Αναπλάσεις στο δομημένο περιβάλλον με καινοτόμο χαρακτήρα ή εθνική σημασία" του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Περιβάλλον" (Γ' ΚΠΣ) του ΥΠΕΧΩΔΕ οι μελέτες και έργα αναπλάσεων στον παραδοσιακό οικισμό Θαλάμης του Δήμου Λεύκτρου, με προϋπολογισμό 1.500.000 €.

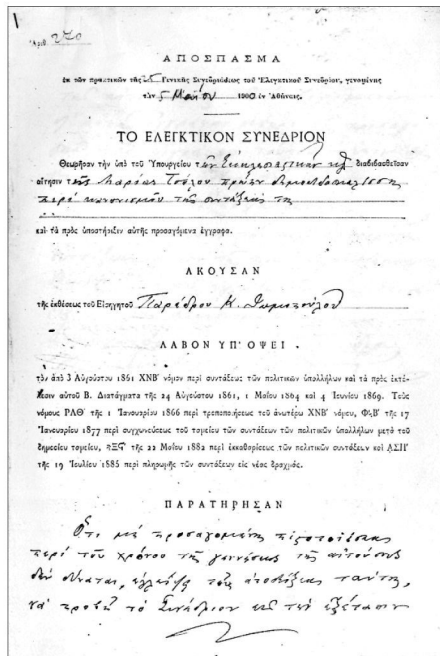
Γιάννης Σαΐτας

Οι λειτουργοί της Ανώτατης, της Μέσης και της Δημοτικής Εκπαίδευσης (19ος αι.) **Βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία**

Επιστημονικοί υπεύθυνοι: Δαυΐδ Αττωνίου, Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης

Ερευνητικό Πρόγραμμα που άρχισε το 1994. Το ερευνητικό του μέρος είναι έργο αποκλειστικά των υπευθύνων του, ενώ η κατάταξη του υλικού και η μηχανογράφηση του προχώρησε χάρη στους αμειβόμενους συνεργάτες. Για την κατάταξη και τη μηχανογράφηση το πρόγραμμα στηρίχτηκε στην οικονομική ενίσχυση του Ιδρύματος Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου (1994, 1995, 1997, 2000: 4.300.000 δρχ.) και του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ) (2001, 2002, 2003: 29.945 €). Σημειώματα για το Πρόγραμμα και την πρόοδό του (1994-2002) δημοσιεύτηκαν στο *Ενημερωτικό Δελτίο ΚΝΕ/ΕΙΕ*, 26 (Δεκ. 2001), σ. 47 και 27 (Δεκ. 2002), σ. 34.

Κατά το 2003 εργάστηκαν στο πρόγραμμα οι: Πελαγία Μαρκέτου, Αθανασία Αποστολοπούλου, Αφροδίτη Πλάτση, Αγγελική Χριστοδούλου, Ιωάννα Ασημακοπούλου, Αγγελική Ηλιοπούλου, Μαρία Πολυχρόνη, Παναγιώτης Γκισούρης και ο σύμβουλος μηχανογράφησης.

σης Φοίβος Βιλανάκης, στις ακόλουθες εργασίες:

- Ολοκληρώθηκε η αλφαβητική τακτοποίηση του υλικού από το Αρχείο του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την επεξεργασία των συνταξιοδοτικών πράξεων Μ-Ω.
- Συνεχίστηκε η αποδελτίωση της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως ως προς τις μεταβολές του δημοσίου βίου των εκπαιδευτικών (έτη 1883-1889).
- Αποδελτιώθηκαν βασιλικά διατάγματα που αφορούν μεταβολές του δημοσίου βίου των εκπαιδευτικών της περιόδου 1855-1881, τα οποία δεν έχουν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
- Καταχωρήθηκαν στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων: α) νέοι φάκελοι από το υλικό των παραπάνω ενοτήτων 1-3 (Α-Ε), β) συμπληρώθηκαν προηγούμενες εγγραφές. Έτσι ως το τέλος του 2003 έχουν καταχωρηθεί 5.500 ονόματα.

Ολόκληρο το 2003 η συνεργασία με τον Πρόεδρο του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας κ. Αλέξη Δημαρά και τον Ερευνητή του ΚΕΕ κ. Γιώργο Τζάρτζα ήταν αρμονική και θέσαμε στη διάθεση του ΚΕΕ τα στοιχεία του προγράμματος. Επίσης δώσαμε τα στοιχεία προόδου του προγράμματος για να ενημερωθεί ο διαδικτυακός τόπος του ΚΕΕ.

Η συνεργασία μας με την επιστημονική κοινότητα συνεχίστηκε. Εντάξαμε χρήσιμα στοιχεία στο πρόγραμμα με τη διευκόλυνση άλλων ερευνητών αλλά και παραχωρήσαμε πληροφορίες, που μας ζητήθηκαν, για εκπαιδευτικούς ή εκπαιδευτικές περιοχές.

Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης

Το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος ENTER έχει καλέσει ερευνητές από την Ανατολική Ευρώπη να εργαστούν, κατά το διάστημα 2003-2005, σε επιστημονικά θέματα της ειδικότητάς τους, που παρουσιάζουν άμεση συνάφεια με τις ερευνητικές δραστηριότητες του Κέντρου.

Πιο συγκεκριμένα, ο Vladimir Mischenco στο έργο: "Ιστορία της οικογένειας Υψηλάντη", και ο Eugen K. Chernukhin απασχολείται στο θεματικό πλαίσιο: "Ιστορία και Φιλολογία των Ελλήνων της Ουκρανίας" και είναι φιλοξενούμενος στο έργο: *Ιστορία της ελληνικής διασποράς. Κατάλογος του Αρχείου της ελληνικής κοινότητας Νίζνας* (υπεύθυνος: Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης).

Ο Vladimir Mischenco είναι Ιστορικός, κύριος ερευνητής στο Ινστιτούτο Ιστορίας της Ακαδημίας Επιστημών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας. Είναι διδάκτωρ Ιστορίας (1997), τμηματάρχης στο Τμήμα Μεσαιωνικής Ιστορίας του Ινστιτούτου Ιστορίας (1998-). Ειδικεύθηκε στην πολιτική ιστορία των παραδουναβίων ηγεμονιών κατά τον 18ο και 19ο αιώνα και στις διεθνείς σχέσεις κατά τη φανερωτική περίοδο. Είναι μέλος της Εραλδικής και Γενεαλογικής Εταιρείας της Μολδαβίας, της Ρουμανίας, της Πολωνίας και της Ελλάδας.

Στο πλαίσιο της εργασίας του στο ΚΝΕ, για το έργο "Ιστορία της οικογένειας Υψηλάντη", ο Vladimir Mischenco θα ασχοληθεί με την ανασύνταξη της ιστορίας της μεγάλης αυτής οικογένειας του Διαφωτισμού (18ος αι.-1821) συνδυάζοντας τα στοιχεία και τα τεκμήρια που παρέχουν η γενεαλογία, η εραλδική, η ιστορία της διπλωματίας κ.ά. Η εργασία θα βασιστεί στα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών καθώς και σε νέο υλικό από την βαλκανική ιστοριογραφία. Στόχος είναι να παρουσιαστεί μια "ολοκληρωμένη ιστορία" της οικογένειας Υψηλάντη, ενταγμένη σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικο-πολιτικό πλαίσιο (των Ρουμανικών Πριγκιπάτων, της Κωνσταντινούπολης, καθώς και των περιοχών όπου έλαβαν χώρα τα γεγονότα) σε ένα επίσης πολύ συγκεκριμένο χρονολογικό πλαίσιο (1774-1821), με τις αναγκαίες αναφορές σε παλαιότερες ή σε νεότερες περιόδους.

Η ολοκλήρωση του προγράμματος θα αποτελέσει την πρώτη συνεργασία των ιστορικών της Δημοκρατίας της Μολδαβίας και της Ελλάδας που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα. Θα επιτρέψει μία ανταλλαγή στον τομέα της βιβλιογραφίας, των εκδομένων και ανέκδοτων εγγράφων. Από την άλλη πλευρά οι ανταλλαγές πληροφοριών (δημιουργία Τράπεζας Πληροφοριών και Φωτογραφιών) καθώς και η εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες θα συμβάλουν στην πρόοδο και στην ανάπτυξη της σύγχρονης ιστοριογραφικής σχολής του Κισινάου.

Ανάμεσα στις δημοσιεύσεις που ο Vladimir Mischenco πραγματοποίησε το 2003 είναι οι ακόλουθες: "Problema basarabeana – 190 de ani", in *Materialele dezbatelor nationale*. Republica Moldova și România – un deceniu de relații complexe (Chișinău, 27-28 noiembrie 2001), Chișinău (Κισινάου) 2002, p. 37-41.

"Emanuel Giani-Rosetti (Manole Ruset). 1715-1794", in *Materialele conferinței științifice internaționale Raporturile moldo-grece în contextul relațiilor internaționale: Probleme și perspective*, Chișinău 2002, p.47-55, p.160-167 (στα αγγλικά).

"Mitropolitul Grigorie Irinopoleus (23.I.1764–3.I.1846)", in *Materialele conferinței științifice internaționale Raporturile moldo-grece în contextul relațiilor internaționale: Probleme și perspective*,

